

ازدواج با فاصله سنی معکوس؛ آری یا خیر؟

پیوند زناشویی با توجه به زمان و شرایط دوران خودش، دچار دگرگونی‌ها و تغییراتی شده است؛ یکی از وجوه این دگرگونی‌ها، تغییر در شرایط سنی زوج است. در سال‌های اخیر ازدواج پسران با دختران یا زنان بزرگتر از خود افزایش داشته است.

پیوند زناشویی با توجه به زمان و شرایط دوران خودش، دچار دگرگونی‌ها و تغییراتی شده است؛ یکی از وجوه این دگرگونی‌ها، تغیر در شرایط سنی زوج است. در سال‌های اخیر ازدواج پسران با دختران یا زنان بزرگتر از خود افزایش داشته است. ازدواج ابعاد گوناگونی دارد و انتخاب همسر نیز زیر تأثیر مولفه‌های مختلف صورت می‌گیرد و جدای از مولفه‌ی فرهنگ، جغرافیا، تحصیلات و ... «سن» نیز یکی از ویژگی‌هایی است که به طور معمول مورد توجه زوج قرار می‌گیرد. در بسیاری از دوره‌های تاریخی و مناطق جغرافیایی، این عرف وجود داشته که در ازدواج سن مرد از زن باید بیشتر باشد.

اما بسیاری از جامعه‌شناسان معتقدند در جوامع جدید و پویای کنونی که دایما نقش‌ها و جایگاه‌ها در حال تحول است، معیارها نیز تغییر و دگرگون می‌شوند. در جامعه‌ی که زنان دست به فعالیت‌های اجتماعی، فرهنگی، هنری و سیاسی می‌زنند، از نظر تحصیلات ارتقا پیدا می‌کنند و جایگاه‌ها، موقعیت‌هایی برتر و یا همسان مردان به دست می‌آورند، مقوله‌ی سن در ازدواج آنان نیز دچار تغییر می‌شود. افزایش سن ازدواج در میان دختران و البته مساله‌ی ازدواج پسران با دختران یا زنان بزرگتر از خود از جمله‌ی این تغییرات بوده است.

بنابر گزارش «علی اکبر محزون» مدیرکل دفتر آمار و اطلاعات جمعیتی سازمان ثبت احوال کشور آمار، طی سال 1392 در مجموع 774 هزار و 513 ازدواج در کشور صورت گرفت که از این تعداد 92 هزار و 365 مورد که معادل 11.9 درصد است، ازدواج دختران و پسرانی بوده که سن یکسان داشته‌اند.

وی در مورد آمارهای ازدواجی که دختران از نظر سنی بزرگتر از پسران بوده‌اند نیز گفت: در سال 92، تعداد ازدواج‌هایی که زوجه بزرگتر از زوج بوده به 81 هزار و 380 مورد می‌رسد که معادل 10.5 درصد است. در 3.6 درصد این ازدواج‌ها دختران یک سال از پسران بزرگتر، در 2.2 درصد این ازدواج‌ها دختران دو سال از پسران بزرگتر و در 1.6 درصد این ازدواج‌ها دختران سه سال از پسران بزرگتر و مابقی ازدواج‌ها هرکدام با آمار زیر یک درصد مربوط به ازدواج‌هایی است که دختران تفاوت سنی بیش از سه سال با پسران داشته‌اند.

گرچه تعداد ازدواج‌هایی که پسران بزرگتر از دختران بوده‌اند به نسبت کل ازدواج‌ها تعداد کمی را نشان می‌دهد اما این نوع ازدواج‌ها در سال‌های اخیر رشد چشمگیری داشته است. دلیل این مساله را در کجا باید جست و جو کرد؟

*** رابطه‌ی تفاوت سنی با پایداری زندگی

رابطه‌ی تفاوت سنی میان زن و مرد با پایداری زندگی زناشویی، امری است که بیشتر کارشناسان این حوزه بر آن تأکید دارند. در این باره «مجید ابهری» آسیب‌شناس و متخصص علوم رفتاری در گفت و گو با پژوهشگر ایرنا معتقد است: از دیدگاه رفتارشناسی در ازدواج، در بهترین و معمولی‌ترین وضعیت ازدواج بایست مرد بین یک تا هشت سال از زن بزرگتر باشد اما بزرگ بودن زن تا سقف سه سال در صورت وجود شرایط فیزیکی و فیزیولوژی مرد و زن، مشکلی ایجاد نخواهد کرد البته شرایط خانواده‌ها، میزان نفوذ و احاطه‌ی خانواده بر فرزند نیز می‌تواند در این موضوع تأثیر داشته باشد.

آنچه از نظر ابهری محل نقد و تامل است، ازدواج پسران جوان با زنان 10 تا 15 سال بزرگتر از خود است.

«ساعی» روانشناس و استاد دانشگاه آزاد اسلامی هم در گفت و گو با پژوهشگر ایرنا، اختلاف سنی معکوس در ازدواج را تا سقف 5 سال بدون اشکال دانست و گفت: سن ازدواج از جمله ملاک‌های دوام زندگی است چرا که با اختلاف سنی بیشتر، پایه‌های زندگی سریع‌تر رو به سستی می‌گذارد و عوامل فروپاشی نمود پیدا می‌کنند.

از نگاه وی، ازدواج‌هایی را که در آن زن 15 تا 20 سال بزرگتر از مرد است، بیش از آنکه ازدواج باشد، «برده‌داری نوین» است که متأسفانه در جامعه رو به رشد نهاده است که در این وضعیت، زن با هدف بهره‌کشی جنسی و مرد با هدف استفاده از امکانات رایگان پیشقدم می‌شوند که سرانجامی غیر از فروپاشی زود هنگام ندارد.

کارشناسان معتقدند رشد علمی و فرهنگی زنان و به دست گرفتن بازار کار و کسب و دیگر موفقیت های اجتماعی در رشد آنان نقش داشته است که این مساله در فاکتور سن در ازدواج نیز تاثیر گذاشته است. مجید ابهری آسیب شناس اجتماعی در این ارتباط گفت: عامل نخست شکل گیری ازدواج هایی که زن از نظر سنی بزرگتر از مرد است، مشکلات مالی و بیکاری پسران است. اغلب در این گونه ازدواج ها، زنان شاغل و دارای درآمد هستند و می توانند از همسر خود حمایت مالی کنند. دومین عامل را باید در خلا عاطفی پسران در دوران طفولیت که علاوه بر همسر، به دنبال مادر نیز می گردند، جست و جو کرد.

وی افزود: ما با پدیده ی بالا رفتن سن ازدواج و افزایش جمعیت دختران در انتظار و سخت شدن شرایط ازدواج برای پسران روبه رو هستیم که در جامعه به صورت یک «سونامی جنسی» در حال حرکت است. در ازواج هایی که سن زنان بسیار بیشتر از مردان است، این زنان هستند که بازنده و آسیب پذیر می شوند. بسیاری از آنها با مهریه های پایین تن به ازدواج می دهند و در نتیجه آسیب های رفتاری مانند تنهایی، افسردگی و حتی خودکشی در انتظار این افراد است.

ساعتی هم دلایل اقتصادی را عامل ازدواج مرد با زنی که از خودش بسیار بزرگتر است عنوان کرد و گفت: اگر زن از موقعیت اجتماعی و اقتصادی خوبی برخوردار باشد انگیزه ی لازم برای جذب پسران کم سن فراهم می شود؛ زیرا پسرانی که حداقل لوازم زندگی را دارند برای به دست آوردن امکانات کافی و وافی ترجیح می دهند چنین ازدواج هایی داشته باشند و زن نیز وقتی می بیند تقاضا وجود دارد تن به عرضه می دهد اما این در واقع نوعی «برده کشی جنسی» است.

وی البته گفت: با تمام مسایل موجود در ازدواج های با سن معکوس، این نوع ازدواج ها در مقایسه با همبازی (ازدواج سفید) که در حال گسترش است، ارجحیت دارند.

ساعتی دلیل این ارجحیت را از سویی، ثبت این نوع ازدواج ها در دفتر خانه ی رسمی و از سوی دیگر هویت داشتن فرزندی است که در این نوع ازدواج ها به وجود می آید. اما باید این را هم در نظر گرفت که معمولا در این نوع ازدواج ها، زنان از سن باروری دور شده اند و کمتر احتمال زایمان دارند پس گزینه ی مناسبی برای تبلیغ فرزندآوری نیستند.

ابهری هم در این مورد، تحلیل رفتن جسم و غریزه ی جنسی زن را عامل ناپایداری این نوع ازدواج ها عنوان کرد و گفت: از آنجا که زنان به علت زایمان و ساختار بدنی زودتر از مردان فرسوده و پیر می شوند، بنابراین با وجود 10 سال اختلاف، وقتی زنان به سن یایسگی می رسند، تازه دارای همسری می شوند که در اوج توانمندی برای روابط زناشویی است. وقتی مردی می بیند که خانم در اثر زایمان دیگر آن فرم بدنی مناسب مورد علاقه ی مرد را نداره به دنبال تنوع طلبی می رود. شاهد عینی و سند این مطلب هم مراجعه ی افراد به مطب های روانشناسان است که خود بنده در هفته با چندین مورد مراجعه ی این افراد رو به رو هستم.

این متخصص علوم رفتاری افزود: زنان پس از گذشت دو سال از این زندگی، احساس مادری و بزرگتری برای مردان می کنند و توقع دارند هدایت زندگی به عهده ی آنان باشد. برای مرد ایرانی پذیرفتن این مساله سخت است و کم کم حس مردسالاری بر روابط عاطفی غلبه می کند.

از دیدگاه ابهری، به همه ی این موارد سال های محدود فرزند آوری در زنان و نامحدود مردان را از نظر نباید دور داشت. در مواردی که زن اختلاف سنی زیادی با شوهرش دارد، ممکن است باروری اش به دلایل مختلف به تاخیر افتد و برای همیشه امکان مادر شدن را از دست بدهد. در شرایطی که شوهرش همچنان نخواهد و یا نتواند امکان پدر شدن خود را از دست بدهد و این موضوع خود عامل تنش های همیشگی این دسته از همسران خواهد شد.